

Ocnogyna latreillii (Godart, 1823) forma / forme *aurantiaca* Spuler, 1910 (Lepidoptera, Erebidae, Arctiinae)

par Josep Joaquim PÉREZ DE-GREGORIO, Ignacio ROMANÍA *

Resum. — Es fa un estudi de la forma albina *aurantiaca* Spuler, 1910 de l'àrctid *Ocnogyna latreillii* (Godart, 1823) i de la seva presència a Catalunya.

Résumé. — Une étude de la forme albinos *aurantiaca* Spuler, 1910 de l'arctidé *Ocnogyna latreillii* (Godart, 1823) et sa présence en Catalogne est menée.

Mots clés. — *Ocnogyna latreillii* forme *aurantiaca*, Lepidoptera, Erebidae, Arctiinae, Catalogne, Espagne, faunistique.

Introducció

Ocnogyna latreillii^{1,2} va ser descrita per Godart (1823) d'Espanya³, amb un exemplar ♂ capturat pel general comte A. Dejean durant la seva estada al nostre país com oficial de l'exèrcit napoleònic. És un bonic àrctid endèmic de la península Ibèrica (Espanya i Portugal) i que viu a la major part del territori peninsular (GÓMEZ BUSTILLO, 1979; PÉREZ DE-GREGORIO, MUÑOZ I RONDÓS, 2001; i altres autors). Els adults volen en una generació, els mesos de març, abril i maig, en biotops calcaris ubicats entre el nivell del mar i els 1.500 m (fig. 5)⁴. Son heliòfils i els mascles son actius entre les 11 i les 14 hores solars, essent atrets per feromones per les femelles, que resten aturades a la vegetació (SAGARRA, 1917). Les erugues son polífages i es nodreixen de fulles de plantes dels gèneres *Plantago*, *Scabiosa* i *Genista*, de la fabàcia *Spartium junceum* (Linnaeus) i altres. Malgrat la seva àmplia

Introduction

Ocnogyna latreillii^{1,2} a été décrite par Godart (1823) d'Espagne³, avec un spécimen ♂ capturé par le général comte A. Dejean lors de son séjour dans notre pays comme officier dans l'armée napoléonienne. C'est un bel arctidé endémique de la péninsule Ibérique (Espagne et Portugal) et qui vit sur la majeure partie du territoire (GÓMEZ BUSTILLO, 1979 ; PÉREZ DE-GREGORIO, MUÑOZ ET RONDÓS, 2001 ; et autres auteurs). Les adultes volent en une génération, aux mois de mars, avril et mai, dans les biotopes calcaires situés entre le niveau de la mer et 1 500 m (fig. 5)⁴. Ce sont des héliophiles et les mâles sont actifs entre 11 et 14 heures solaires, attirés par les phéromones des femelles, qui restent immobiles dans la végétation (SAGARRA, 1917). Les chenilles sont polyphages et se nourrissent de feuilles de plantes des genres *Plantago*, *Scabiosa* et *Genista*, de la fabacée *Spartium junceum*

¹ RAMBUR (1858) va crear per aquesta espècie el subgènere *Artimelia*, caracteritzat per la mida més petita de les tibies en relació amb les de *O. baetica* (Rambur, 1836). L'entomòleg anglès KIRBY (1892) el va elevar a gènere. La majoria dels autors el consideren sinònim de *Ocnogyna* Lederer, 1853 (SEITZ, 1910; AGENJO, 1948, 1976; GÓMEZ BUSTILLO, 1979; LERAUT, 1997; PÉREZ DE-GREGORIO *et al.* 2001). Altres (FREINA I WITT, 1987; VIVES MORENO, 2014) el donen per vàlid. H. de Toulgoët (com. verb.) el creia un gènere innecessari. LERAUT (2006) l'admet de nou, sense explicar les raons del canvi de criteri.

¹ RAMBUR (1858) a créé pour cette espèce le sous-genre *Artimelia*, caractérisé par la plus petite taille des tibias par rapport à ceux d'*O. baetica* (Rambur, 1836). L'entomologiste anglais KIRBY (1892) l'a élevé au rang de genre. La plupart des auteurs le considèrent comme un synonyme d'*Ocnogyna* Lederer, 1853 (SEITZ, 1910 ; AGENJO, 1948, 1976 ; GÓMEZ BUSTILLO, 1979 ; LERAUT, 1997 ; PÉREZ DE-GREGORIO *et al.*, 2001). D'autres (FREINA ET WITT, 1987 ; VIVES MORENO, 2014) la jugent valable. H. de Toulgoët (com. pers.) le considérait comme un genre inutile. LERAUT (2006) l'admet encore, sans expliquer les raisons du changement de critères.

² El tàxon fou descrit per GODART (1823) com *Chelonia latreillii*, dedicant-lo al entomòleg francès Pierre A. Latreille, a la col·lecció del qual es trobava el tipus. Posteriorment DUPONCHEL (1844), considerant que es tractava d'una grafia incorrecta, va canviar el nom de l'espècie pel de *latreillei*, modificació que van admetre molts autors posteriors, entre ells STAUDINGER (1871, 1901), SEITZ (1910) i SPULER (1910), seguits per la majoria dels autors espanyols i forans (CUNÍ, 1874; WEISS, 1915; SAGARRA, 1917; AGENJO, 1948, 1976; GÓMEZ BUSTILLO, 1979; PÉREZ DE-GREGORIO, 1982; FREINA I WITT, 1987; PÉREZ DE-GREGORIO *et al.*, 2001; PÉREZ DE-GREGORIO i RONDÓS, 2005; LERAUT, 2006). Vegeu al respecte l'interessant estudi de VIVES MORENO (2019).

² Le taxon a été décrit par GODART (1823) comme *Chelonia latreillii*, le dédiant à l'entomologiste français Pierre A. Latreille, dans la collection duquel le type a été trouvé. Plus tard DUPONCHEL (1844), estimant qu'il s'agissait d'une faute d'orthographe, changea le nom de l'espèce en *latreillei*, modification qui fut acceptée par de nombreux auteurs ultérieurs, parmi lesquels STAUDINGER (1871, 1901), SEITZ (1910) et SPULER (1910), suivis de la majorité des auteurs espagnols et étrangers (CUNÍ, 1874 ; WEISS, 1915 ; SAGARRA, 1917 ; AGENJO, 1948, 1976 ; GÓMEZ BUSTILLO, 1979 ; PÉREZ DE-GREGORIO, 1982 ; FREINA ET WITT, 1987 ; PÉREZ DE-GREGORIO *et al.*, 2001 ; PÉREZ DE-GREGORIO ET RONDÓS, 2005 ; LERAUT, 2006). Voir l'intéressante étude de VIVES MORENO (2019).

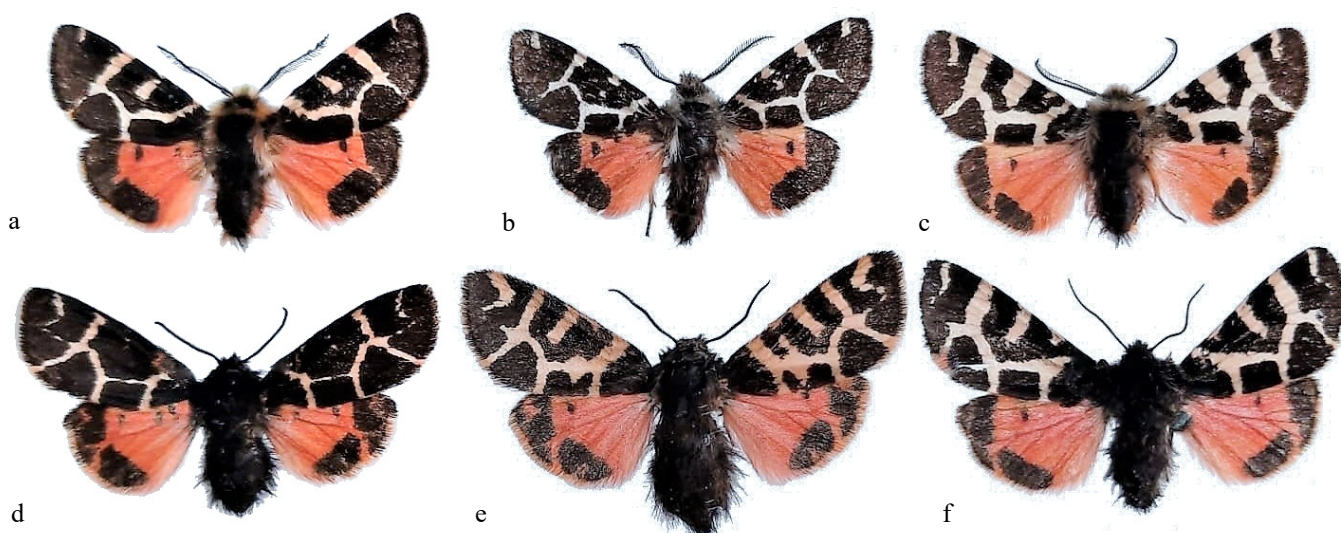

Fig. 1. — *Ocnogyna latreillii* (Godart) forma típica / forme typique.

- a) vall dels Àngels (serra de les Gavarres. Gironès), 27.IV.1989, ♂
 b) Bell-lloch d'Aro (serra de les Gavarres. Baix Empordà), 19.III.1976, ♂
 c) ermita de Santa Pellaia (serra de les Gavarres. Gironès), 30.IV.1982, ♂
 d-e) turó / colline de Sant Pere Màrtir, Vallvidrera (serra de Collserola. Barcelonès), ex larva, IV.1989, ♀♀
 f) La Pobla de Claramunt (Anoia), 19.V.2003, ♀

distribució, es una espècie que sol passar generalment desapercebuda si no es fa servir el sistema d'atracció per feromones, mitjançant femelles verges procedents de cria (SAGARRA, *op. cit.*), o hom té la sort de trobar els mascles aturats sobre la vegetació, escalfant-se durant les primeres hores del matí.

La forma *aurantiaca* Spuler, 1910 (*flavescens* Oberthür, 1911; *millierei* Thierry-Mieg, 1911; *flava* Schawerda, 1934)

Molt variable pel que fa a la forma i extensió de les taques negres alars, *latreillii*, juntament amb la forma típica (alas posteriors de color vermell carmí) (fig. 1) presenta una

(Linnaeus) et autres. Malgré sa large distribution, c'est une espèce qui passe généralement inaperçue si le système d'attraction des phéromones n'est pas utilisé, par l'intermédiaire de femelles vierges issues de l'élevage (SAGARRA, *op. cit.*), ou si l'on a la chance de trouver les mâles posés sur la végétation, se réchauffant aux premières heures du matin.

La forme *aurantiaca* Spuler, 1910 (*flavescens* Oberthür, 1911 ; *millierei* Thierry-Mieg, 1911 ; *flava* Schawerda, 1934)

Très variable quant à la forme et à l'étendue des taches noires des ailes, *latreillii*, avec la forme typique (ailes postérieures rouge carmin) (fig. 1) a une forme albinos, avec des ailes postérieures jaune-orangé (fig. 2). MILLIÈRE (1864) l'a illustrée dans son Iconographie (planche 41, fig. 7) mais sans la nommer. C'est SPULER (1910) qui l'a décrite sous le nom d'*aurantiaca* et plus tard OBERTHÜR (1911) (comme *flavescens*) et

³ El lloc de procedència del tipus de *latreillii* ha estat objecte de discussió. GODART (1823) dona com a pàtria Espanya (sense concretar). El tàxon no va ser retrobat fins que el general baró de FEISTHAMEL (1834) i GRAELLS (1843) van donar compte de la descoberta de la femella i de la troballa de l'espècie a les redolades de Barcelona i al massís de Montserrat, el que va fer suposar que el tipus procedia de Catalunya (BOISDUVAL, 1834; DUPONCHEL, 1844). En una posterior nota biogràfica sobre el general Dejean BOISDUVAL (1845), al que segueix OBERTHÜR (1911), diu que el tipus fou capturat per aquell entomòleg a les redolades de Saragossa (Aragó), durant el setje de la ciutat per l'exèrcit napoleònic els anys 1808-1809.

³ Le lieu de provenance du type de *latreillii* a fait l'objet de discussions. GODART (1823) donne l'Espagne pour patrie (sans précision). Le taxon n'a été redécouvert que lorsque le général baron de FEISTHAMEL (1834) et GRAELLS (1843) ont rendu compte de la découverte de la femelle et de l'espèce dans les redolades de Barcelone et dans le massif de Montserrat, ce qui a conduit à la hypothèse que le type serait originaire de Catalogne (BOISDUVAL, 1834 ; DUPONCHEL, 1844). Dans une notice biographique ultérieure sur le général Dejean BOISDUVAL (1845), suivi d'OBERTHÜR (1911), dit que le type fut capturé par cet entomologiste lors du siège de Saragosse (Aragon), par l'armée napoléonienne en les années 1808-1809.

⁴ A Catalunya els adults es troben des de mitjans de març a començaments de maig. La majoria de les observacions corresponen a biòtops baixos i de mitjana altitud, amb molt poques troballes per sobre dels 1.000 m. Una d'aquesta troballes, al coll de Santigosa (Ripollès. Prepirineu Oriental), 1 ♂ 2.V.1981, és la més propera a França que coneixem (PÉREZ DE-GREGORIO, 1982; PÉREZ DE-GREGORIO *et al.*, 2001).

⁴ En Catalogne, les adultes se trouvent de mi-mars à début mai. La plupart des observations correspondent à des biotopes de basse et moyenne altitude, avec très peu de découvertes au-dessus de 1 000 m. L'une de ces découvertes, au col de la Santigosa (Ripollès, Pré-pyrénées orientales), 1 ♂ 2.V.1981, est la plus proche connue de la France (PÉREZ DE-GREGORIO, 1982 ; PÉREZ DE-GREGORIO *et al.*, 2001).

Fig. 2. — *Ocnogyna latreillii* (Godart)
forma / forme *aurantiaca*.
turó / colline de Sant Pere Màrtir, Vallvidrera
(Barcelona), 8.III.1920 - Seva (Osona), 16.IV.1976.

forma albina, amb les ales posteriors groc taronja (fig. 2). MILLIÈRE (1864) la va il·lustrar a la seva *Iconographie* (làmina 41, fig. 7) però sense anonemar-la. Fou SPULER (1910) qui la va descriure amb el nom de *aurantiaca* i posteriorment ho van fer OBERTHÜR (1911) (com *flavescens*) i THIERRY-MIEG (1911) (com *millierei*). Dels tres autors sols SPULER (*op. cit.*) va figurar-la (làmina 73, fig. 4) i cap d'ells va concretar el lloc de procedència, tret de la referència genèrica a Espanya⁵. En 1934 l'entomòleg austre-txec Karl SCHAWERDA la va tornar a redescrivre (com *flava*) de Guarda (Beira Alta, al nord-est de Portugal).

A Catalunya, regió on aquest àrctid és ben conegut i ha estat trobat en molts indrets (fig. 3), els autors antics que en van fer referència (GRAELLS, 1843; CUNÍ, 1874, 1888, 1896; MALUQUER, 1904; WEISS, 1915) no inclouen cap comentari sobre aquesta forma albina. SAGARRA (1917), en una interessant nota sobre *latreillii* i la seva bionomia, en la que resumeix les referències catalanes anteriors, tampoc en fa esment, malgrat que a la seva col·lecció (MCNB) hi ha un ♂ d'*aurantiaca* obtingut per ell *ex larva* l'any 1909 a Santa Coloma de Gramenet (Barcelonès, província de Barcelona).

La forma albina *aurantiaca* sembla ser rara en proporció amb la típica. L'estudi del

⁵ Probablement de les recol·leccions de O. Staudinger a San Ildefonso de La Granja (serra de Guadarrama, província de Segòvia) els anys 1862 i 1884. Cal recordar que durant la segona meitat del segle XIX i el primer terç del segle XX *latreillii* fou considerada una espècie molt rara, objecte de actiu comerç per part d'alguns entomòlegs alemanys, que per raons crematístiques ocultaven la concreta procedència del material que oferien.

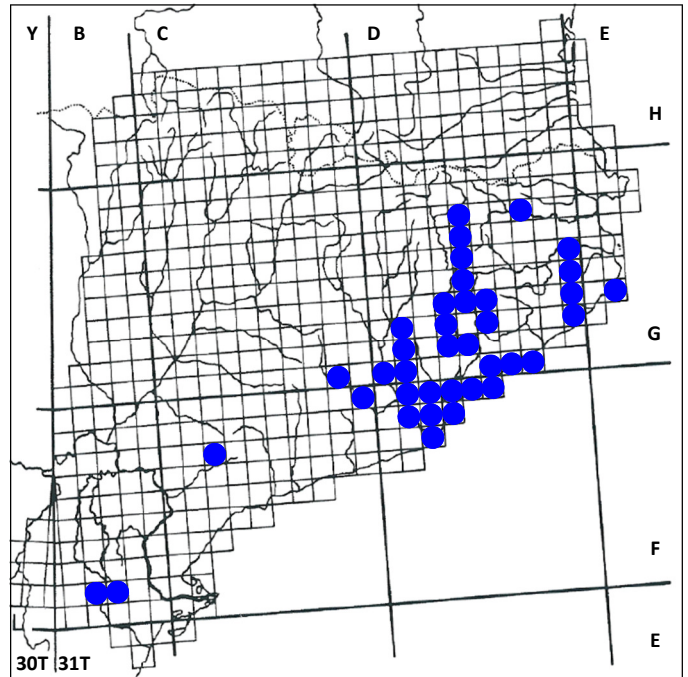

Fig. 3. — Distribució coneguda de *Ocnogyna latreillii* (Godart) a Catalunya (●) / Distribution connue de *Ocnogyna latreillii* (Godart) en Catalogne.

THIERRY-MIEG (1911) (comme *millierei*). Des trois auteurs, seul SPULER (*op. cit.*) en fait mention (planche 73, fig. 4) et aucun d'eux n'en précise le lieu d'origine, hormis la référence générique à l'Espagne⁵. En 1934, l'entomologiste austro-tchèque Karl SCHAWERDA l'a redécrit (comme *flava*) de Guarda (Beira Alta, nord-est du Portugal).

En Catalogne, région où cet arctide est bien connu et a été retrouvé en de nombreux endroits (fig. 3), les auteurs anciens qui y ont fait référence (GRAELLS, 1843 ; CUNÍ, 1874, 1888, 1896 ; MALUQUER, 1904 ; WEISS, 1915) n'incluent aucun commentaire sur cette forme albinos. SAGARRA (1917), dans une note intéressante sur *latreillii* et sa bionomie, dans laquelle il résume les références catalanes antérieures, ne la mentionne pas non plus, malgré le fait que dans sa collection (MCNB) il y a un ♂ d'*aurantiaca* obtenu par lui *ex larva* en 1909 de Santa Coloma de Gramenet (Barcelonès, province de Barcelone).

La forme albinos *aurantiaca* semble être rare par rapport à la forme typique. L'étude du

⁵ Probablement des récoltes de O. Staudinger à San Ildefonso de La Granja (Serra de Guadarrama, province de Ségovie) dans les années 1862 et 1884. Il convient de rappeler que durant la seconde moitié du XIXe siècle et le premier tiers du XXe siècle *latreillii* était considérée comme une espèce très rare, objet d'un commerce actif par certains entomologistes allemands, qui pour des raisons chromatistiques cachaient la provenance précise du matériel qu'ils offraient.

material de *latreillii* conservat a les col·leccions públiques (MCNB: col. Sagarra, col. Farriols, col. Camps, col. Rius i MNCN: col. nacional) i a nombroses col·leccions privades examinades per nosaltres (les dels autors i les cols. García, Font Bustos, Llaurador-Jeremías, Muñoz, Ortiz, Requena, Rondós, Vilarrúbia, ect.) (més de 100 exemplars estudiats), sols ha donat com a resultat la troballa de 12 exemplars catalans de la forma *aurantiaca*, tots ♂♂, procedents de les següents localitats:

Barcelonès:

Turó / colline de Sant Pere Màrtir, Vallvidrera (serra de Collserola), t. m. de Barcelona, 26.III.1919, 1 ♂ (Rosset *leg. ex col. Ibarra. col. MNCN*); 18.III.1920, 1 ♂ (Sagarra *leg. col. Sagarra. MCNB*); 9.III.1972, 2 ♂♂ (Ibarra *leg. col. Romañá*)⁶; Santa Coloma de Gramenet, III.1909, *ex larva*, 1 ♂ (Sagarra *leg. col. Sagarra. MCNB*).

Vallès Oriental:

Ermita de Sant Marçal del Montseny, t. m. de Montseny (massís del Montseny), 7.V.1993, 1 ♂ (J. Muñoz *leg. et col.*).

Osona:

Balenyà, 30.IV.1936, 15.IV.1945, 2 ♂♂ (J. Vilarrúbia *leg. col. Vilarrúbia*); Seva (massís del Montseny), 16.IV.1976, 2 ♂♂ (I. Romañá *leg. col. Romañá i col. Sagarra. MCNB*).

Moianès:

Massís del Puigsagordi, t. m. de Collsuspina, 30.IV.1976, 1 ♂ (Ibarra *leg. col. Romañá*).

Alta Garrotxa:

Palera, t. m. de Beuda, 6.V.2023, 1 ♂ (Pérez De-Gregorio *leg. et col.*).

GÓMEZ BUSTILLO (1979) figura en el seu llibre 5 ♂♂ de *aurantiaca* de la col. Ibarra (AMNH), procedents de les localitats de La Garriga i Seva (Vallès Oriental). FREINA I WITT (1987) figuren 1 ♂ *ex larva* procedent de les recol·leccions de W. Marten (1950) a Vallvidrera. Aquests autors i LERAUT (2006) representen també dos individus del nord-est de Portugal. Al MNCN es conserven 6 exemplars de *aurantiaca*: 5 ♂♂ de Cercedilla (serra de Guadarrama. Madrid) i 1 ♀ procedent de la localitat de Cantabrana (nord de Burgos. Castilla-Lleó).

Malgrat que SPULER (1910) va representar una ♀ quan va descriure *aurantiaca*, aquesta forma es dona majoritàriament en els ♂♂ de *latreillii*. Nosaltres només hem pogut examinar una única ♀.

matériel de *latreillii* conservé dans les collections publiques (MCNB : col. Sagarra, col. Farriols, col. Camps, col. Rius et MNCN : coll. nacional) et dans de nombreuses collections privées examinées par nos soins (celles des auteurs et ainsi que les collections García, Font Bustos, Llaurador-Jeremías, Muñoz, Ortiz, Requena, Rondós, Vilarrúbia, etc.) (plus de 100 spécimens étudiés), n'a abouti qu'à la découverte de 12 spécimens catalans de la forme *aurantiaca*, tous ♂, provenant des localités suivantes :

GÓMEZ BUSTILLO (1979) figure dans son livre 5 ♂ d'*aurantiaca* de la col. Ibarra (AMNH), en provenance des communes de La Garriga et Seva (Vallès Oriental). FREINA ET WITT (1987) figurent 1 ♂ *ex larva* des collections de W. Marten (1950) à Vallvidrera. Ces auteurs et LERAUT (2006) représentent également deux individus du Nord-Est du Portugal. Le MNCN conserve 6 spécimens d'*aurantiaca* : 5 ♂ de Cercedilla (Serra de Guadarrama. Madrid) et 1 ♀ de la ville de Cantabrana (nord de Burgos, Castilla-León).

Bien que SPULER (1910) ait représenté une ♀ lorsqu'il a décrit *aurantiaca*, cette forme apparaît surtout chez le ♂ de *latreillii*. Nous n'avons pu examiner qu'une seule ♀.

⁶ Els turons de Sant Pere Màrtir i d'en Corts, a la carena de Vallvidrera (serra de Collserola) (fig. 5 a) han estat de sempre llocs "clàssics" per a la observació/captura de *latreillii* i una gran part dels exemplars que hi ha a les col·leccions (tant agafats a la Natura com obtinguts de la cria d'erugues) tenen aquesta procedència. A despit de les moltes alteracions antròpiques que l'indret ha sofert els darrers cent anys (deforestacions, urbanització, incendis forestals, etc.) la espècie és encara ben present.

⁶ Les collines de Sant Pere Màrtir i d'en Corts, sur la crête de Vallvidrera (Serra de Collserola) (fig. 5 a) ont toujours été des lieux "classiques" d'observation/capture de *latreillii* et d'une grande partie des spécimens qui il y a dans les collections (à la fois tirées de la nature et obtenues à partir de l'élevage de chenilles) ont cette provenance. Malgré les nombreuses altérations anthropiques que le lieu a subies au cours des cent dernières années (déforestation, urbanisation, feux de forêt, etc.) l'espèce est toujours bien présente.

P. Millière et A. Mignot p^t

J. Moreaux sc.

Arctia Latreillii, God.

Fig. 4. — Reproducció de la làmina 41 /Reproduction de la planche 41 de l'iconographie de MILLIÈRE (1864).

Fig. 5. — Biotops/ biotopes de *Ocnogyna latreillii* (Godart).

- a) Sant Pere Màrtir, Vallvidrera (serra de Collserola).
 b) Bell-lloch d'Aro (serra de les Gavarres. Baix Empordà). (fotografies: J.J. Pérez De-Gregorio)

Referències

MCNB:

Museu de Ciències Naturals de Barcelona

MNCN:

Museo Nacional de Ciencias Naturales de Madrid

AMNH:

American Museum Natural History de New York

Agraïments

Als amics i col·legues Joan M. Font Bustos, Angel García, Xavier Jeremías, Josep Muñoz, Joan Ortiz, Emili Requena, Martí Rondós, Serge Peslier i Ramón Vilarrúbia, per les informacions subministrades i el préstec de material per estudi. A les Sres. Berta Caballero, Glòria Masó i Mercedes París (conservadores d'Entomologia del Museu de Ciències Naturals de Barcelona. MCNB i del Museo Nacional de Ciencias Naturales de Madrid. MNCN, respectivament) les habituals facilitats per a la consulta de les col·leccions d'ambdues institucions; a les Sres. Emma Asensio i Karen Medel (bibliotecàries del Museu de Ciències Naturals de Barcelona) les habituals facilitats per a la consulta dels seus fons bibliogràfics. Als amics Ricard Casanova, Jordi Ruiz i Josep Mª Olmo (Servei de Fauna, Flora i Medi Natural de la Generalitat de Catalunya), per les autoritzacions, facilitats i ajuda a les nostres recerques.

Références

MCNB :

Musée de sciences naturelles de Barcelona

MNCN :

Musée National de Sciences Naturelles de Madrid

AMNH :

American Museum Natural History de New York

t. m. : terme municipal / commune

Remerciements

À mes amis et collègues Joan M. Font Bustos, Angel García, Xavier Jeremías, Josep Muñoz, Joan Ortiz, Emili Requena, Martí Rondós, Serge Peslier et Ramón Vilarrúbia, pour les informations fournies et le prêt de matériel d'étude. A Mmes Berta Caballero, Glòria Masó et Mercedes París (conservatrices d'entomologie respectivement au Musée des sciences naturelles de Barcelone, MCNB et au Museo Nacional de Ciencias Naturales de Madrid, MNCN,) les facilités habituelles pour consulter les collections des deux institutions ; à Mmes Emma Asensio et Karen Medel (bibliothécaires du Musée des sciences naturelles de Barcelone) pour les facilités habituelles pour consulter leurs fons bibliographiques. À mes amis Ricard Casanova, Jordi Ruiz et Josep Mª Olmo (Service Faune, Flore et Environnement Naturel de la Generalitat de Catalunya), pour les autorisations, les facilités et l'aide dans nos recherches.

Annex / Annexe

Localitats citades al treball (per províncies i comarques, UTM 31T) / Localités citées dans ce travail (par provinces et régions, UTM 31T).

Catalunya

Província de Girona

Ripollès: coll de Santigosa, t. m. de Sant Joan de les Abadeses (Prepirineu Oriental. DG47, 1.064 m).

Gironès: vall dels Àngels (serra de les Gavarres), t. m. de Girona (DG94, 485 m); ermita de Santa Pellaia (serra de les Gavarres), t. m. de Cassà de la Selva (DG94, 350 m).

Baix Empordà: Bell-lloch d'Aro (serra de les Gavarres), t. m. de Santa Cristina d'Aro (DG93, 110 m).

Alta Garrotxa: Palera, t. m. de Beuda (DG77, 303 m), 6.V.2023, 1 ♂ (Pérez De-Gregorio *leg.* et col.).

Província de Barcelona

Barcelonès: turó de Sant Pere Màrtir, Vallvidrera (serra de Collserola), t. m. de Barcelona (DF28, 384-389 m); Santa Coloma de Gramenet (DF39, 56 m).

Vallès Oriental: Sant Marçal del Montseny, t. m. de Montseny (massís del Montseny) (DG52, 1.100 m).

Osona: Balenyà (DG43, 600 m), Seva (DG43, 665 m), La Garriga (DG41, 252 m).

Moianès: massís del Puigsagordi, t. m. de Collsuspina (DG33, 900 m).

Anoia: La Pobla de Claramunt (CG80, 264 m).

Castilla-León

Província de Burgos

La Bureba: Cantabrana (30TVN63, 639 m).

Madrid

Cercedilla (serra de Guadarrama. 30TVL00, 1.400 m).

Bibliografia / Bibliographie

Agenjo (R.), 1948. – Catálogo ordenador de los lepidópteros de España. Familia Arctiidae. *Graellsia*, **4**, sense paginació.

Agenjo (R.), 1976. – Catálogo ordenador de los lepidópteros de España. Familia Arctiidae. *Graellsia*, **32**, sense paginació.

Boisduval (J.B.), 1834. – Icones historique des Lépidoptères d'Europe, **2** : 124, pl. 59, fig. 5.

Boisduval (J.B.), 1845. – Notice sur M. le comte Dejean. *Annales de la Société Entomologique de France*, **3** : 449-520.

Cuní i Martorell (M.), 1874. – Catálogo metódico y razonado de los Lepidópteros de Cataluña. Barcelona.

Cuní i Martorell (M.), 1888. – Insectos observados en los alrededores de Barcelona. *Anales de la Real Sociedad Española de Historia Natural*, **17**: 133-191.

Cuní i Martorell (M.), 1896. – Fauna entomológica de la villa de Calella (Cataluña, provincia de Barcelona). *Anales de la Real Sociedad Española de Historia Natural*, **26**: 281- 321.

Duponchel (P.A.J.), 1844. – Catalogue méthodique des Lépidoptères d'Europe. Paris.

Feisthamel (J.F.P.), 1834. – Bulletin entomologique, séance de 6 août 1834. *Annales de la Société Entomologique de France*, **3**: XLI.

Freina (J. de), Witt (T.J.), 1987. – Die Bombyces und Sphinges der Westpalaearktis, **1**. München.

Godart (J.B.), 1823. – Histoire Naturelle des Lépidoptères de France, **4**: 318-319, pl. 33, fig. 1.

Gómez Bustillo (M.R.), 1979. – Mariposas de la Península Ibérica, **4** (Heteróceros 2). ICONA. Madrid.

Graells (M. de la P.), 1843. – Notice sur les métamorphoses de la *Chelonia latreillii*. *Annales de la Société Entomologique de France* (deuxième série), **1** : 359-366, pl. 12.

Kirby (W.F.), 1892. – A synonymic Catalogue of Lepidoptera Heterocera. Londres.

Leraut (P.), 1997. – Liste systématique et synonymique dels Lépidoptères de France, Belgique et Corse (deuxième édition). Supplément à Alexanor. Paris.

Leraut (P.), 2006. – Papillons de Nuit d'Europe. Volume 1. Éditions NAP.

Maluquer (S.), 1904. – Lepidopters d'una excursió al Ubach. *Butlletí de la Institució Catalana d'Història Natural*, **4**: 56-60.

Marten (W.), 1950. – Neues über *Ocnogyna latreillei* Godt. (Lep. Arctiidae). *Zeitschrift der Lepidopterologie*, **1** (1): 53-55.

Millière (P.), 1864. – Iconographie et description de chenilles et lépidoptères inédits (9ème livraison). *Annales de la Société Linnéenne de Lyon*, **10** : 345-350, pl. 41.

- Oberthür (Ch.)**, 1911. – Notes pour servir à établir la Faune Française et Algérienne des Lépidoptères (suite). *Études de Lépidoptérologie Comparée*, **V** : 91-93.
- Pérez De-Gregorio (J.J.)**, 1982. – Fauna lepidopterològica de les Guilleries, 2ª part. Macroheteròcers. *Treballs de la Societat Catalana de Lepidopterologia*, **5**: 11-21.
- Pérez De-Gregorio (J.J.)**, **Muñoz (J.)**, **Rondós (M.)**, 2001. – Atlas fotogràfic de los lepidópteros macroheteróceros ibero-baleares, 2. Edit. Argania. Barcelona.
- Pérez De-Gregorio (J.J.)**, **Rondós (M.)**, 2005. – Fauna lepidopterològica de la Serra de les Gavarres (I). *Sessió Entomològica ICHN-SCL*, **13**: 13-35.
- Rambur (P.)**, 1858. – Catalogue systématique des Lépidoptères de l'Andalousie. Paris.
- Sagarra (I. de)**, 1917. – La *Arctia latreillei* i el mètode per a cassar-la. *Butlletí de la Institució Catalana d'Història Natural*, **17**: 88-89.
- Schawerda (K.)**, 1934. – Miscellanea lepidopterologica. *Internationale Entomologische Zeitschrift*, **28** (34): 425-429.
- Seitz (A.)**, 1910. – Die Gross-Schmetterlinge der Erde, 2. Stuttgart.
- Spuler (A.)**, 1910. – Die Schmetterlinge Europas, vol. 2. Stuttgart.
- Staudinger (O.)**, **Wocke (M.)**, 1871. – Catalog der Lepidopteren des Europaischen Faunengebiets. Vol. 1. 2nd Edition. Dresden.
- Staudinger (O.)**, **Rebel (H.)**, 1901. – Catalog der Lepidopteren des Palaearctischen Faunengebietes. Vol. 1. 3rd Edition. Berlin.
- Thierry-Mieg (P.)**, 1911. – Descriptions de lépidoptères nouveaux. *Annales de la Société Entomologique de Belgique*, **54** : 384-390.
- Vives Moreno (A.)**, 2014. – Catálogo sistemático y sinonímico de los lepidópteros de la Península Ibérica, de Ceuta, de Melilla y de las Islas Azores, Baleares, Canarias, Madeira y Salvajes (Insecta: Lepidoptera). Suplemento de *SHILAP, Revista de lepidopterología*. Madrid.
- Vives Moreno (A.)**, 2019. – Sobre el nombre de *Chelonia latreillii* Godart (1823) 1822, un estudio histórico y bibliográfico (Lepidoptera: Erebidae, Arctiinae). *SHILAP, Revta. lepid.*, **47** (186): 349-357.
- Weiss (A.)**, 1915. – Contribució a la fauna lepidopterològica de Catalunya. *Treballs de la Institució Catalana d'Història Natural*, **1**: 59-89.

* Museu de Ciències Naturals de Barcelona.
 Passeig Picasso s/n. E-08003 **Barcelona**
garibravo@hotmail.com
iromana@hotmail.es